

ایجاد عوارض ناشی از آپی زیاتومی باشند لذا بهتر است مطالعات دیگری در این زمینه ها انجام شود.

experimental study". journal of the Royal society of medicine . Vol.77.1994.

4-May, K. and Mahlmeister, L. comprehensive maternity nursing . philadelphia: j.B. lippincott company. 1990.

منابع :

1- Adoni, A, Anteby , E. " The use of histo acryl for episiotomy repair ". Br-j- obstet- Gynecol . 1001;98(5).

2- Bonica. johny . The management of eain- lea and febiger. second edition. philadelphia. London : Vol.7.1990.

3- Durdey, Bucknall, T.E. " Assessment of sutures for use in colonic surgery : an

بررسی تاثیر آموزش بر رفتارهای بهداشتی مادران کودکان ۱۲-۶ سال بستری در بیمارستان مادر و کودک سنندج در رابطه با پیشگیری از بیماری تیفوئید

سنندج در رابطه با پیشگیری از بیماری تیفوئید انجام گرفته است .

در این پژوهش ۶۰ مادر که یک کودک ۶ تا ۱۲ سال داشتند در دو گروه ۳۰ نفری مبتلا به بیماری تیفوئید و گروه غیر مبتلا (مبتلا به هر بیماری غیر از تیفوئید) انتخاب شدند. جهت گردآوری داده‌ها در مورد تاثیر آموزش بر رفتارهای بهداشتی مادران در مورد پیشگیری از بیماری تیفوئید پرسشنامه‌ای مشتمل بر دو بخش و براساس اهداف پژوهش تنظیم گردید که سوالات بخش اول در مورد خصوصیات فردی و اجتماعی واحدهای مورد پژوهش و بخش دوم آن مشتمل بر سوالات مربوط به رفتارهای بهداشتی پیشگیری از بیماری تیفوئید بوده است . نتایج حاصل از مقایسه میزان اطلاعات قبل و بعد از آموزش نشان داد که آموزش بر این امر با بیش از

پژوهشگر : گلرخ مریدی ، کارشناس ارشد آموزش

پرستاری کودکان

استاد راهنما : خانم دکتر فاطمه دباغی ، عضو هیات علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم

پزشکی ایران

استاد مشاور : خانم فریده مشایخی ، عضو هیات علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم

پزشکی ایران

استاد امار : آقای دکتر محمود محمودی ، عضو هیات علمی دانشکده بهداشت دانشگاه تهران

چکیده پژوهش :

این پژوهش یک مطالعه نیمه تجربی است که به منظور بررسی تاثیر آموزش بر رفتارهای بهداشتی مادران کودکان ۱۲-۶ سال بستری در بیمارستان مادر و کودک

اهمیت دارد. چه آگاهی مادران زیاد باشد یا کم باید از طریق آموزش، رفتارهای بهداشتی صحیح رابه آنها آموخت. در حال حاضر یکی از مشکلات بهداشتی دوران کودکی که از عمده ترین علل ایجاد بیماری در کشورهای در حال توسعه از جمله ایران است ابتلاء به بیماریهای عفونی که سلامت کودک را تهدید می کند می باشند که دسته ای از آنها از طریق واکسیناسیون و گروهی از طریق نکات بهداشتی قابل پیشگیری می باشند. از این دسته می توان به بیماری تیفوئید اشاره نمود. این بیماری در بسیاری از مناطق ایران بصورت آندمیک وجود دارد، در همه جا منتشر است، همه گروههای سنی را مبتلا می کند ولی بیماری بطور معمول در کودکان سن مدرسه بیشتر دیده می شود. شیوع سالیانه آن ۳۳ میلیون نفر است. تعداد مورد بیماری سالانه در آسیا ۷ میلیون، بیش از ۴ میلیون در آفریقا و نیم میلیون در آمریکای لاتین است. در کشورهای در حال توسعه شیوع بیماری (۷۰۰-۳۰۰) مورد در هر ۱۰۰۰۰۰ نفر و در کشورهای پیشرفته مانند آمریکا و ژاپن ۰/۲ تا ۳/۷ در هر ۱۰۰۰۰۰ نفر می باشد، در کشورهای در حال توسعه خدمات بهداشت اولیه بعنوان کلید حل مشکلات و رسیدن به حد قابل قبولی از سلامتی تا سال ۲۰۰۰ مطرح شده است که در این راستا پیشگیری و کنترل بیماریهای عفونی یکی از محورهای اساسی شناخته شده است. گامهای عملی که در رابطه با پیشگیری از بیماری تیفوئید می توان برداشت معمولاً "نیازمند تغییر رفتار در شخص است. بنابراین هدف تنها آگاه کردن مردم نیست بلکه کوششی در جهت ایجاد یک رفتار یا عادات یا تغییر آن است.

باتوجه به آمارهای ارائه شده از ابتلاء، کودکان به بیماری تیفوئید در منطقه از جمله اینکه تنها در نیمسال ۱۳۷۲، ۱۲۸ کودک در بخش عفونی بیمارستان مادر و کودک سنندج بستری شده اند و همچنین موجود نبودن

۹۵ درصد اطمینان موثر بوده است. روشهای آماری مورد استفاده برای تعیین تاثیر آموزش بر رفتارهای بهداشتی مادران کودکان ۶ تا ۱۲ سال در مورد تک تک سوالات تست آماری مک نمار بوده که بر طبق آن موثر واقع شدن آموزش بررسی شد. جهت بررسی تاثیر آموزش و تعیین روابط آنها بامتغیرهای سن، وضعیت تاهل، میزان تحصیلات، تعداد فرزندان و... از آزمون T زوج استفاده گردید و جهت تعیین تفاوت تاثیر آموزش بر رفتارهای بهداشتی مادران در دو گروه غیر مبتلا و مبتلا از آزمون T کلی استفاده شده است.

بیان مسئله:

اهمیت کودک و توجه جهانی به آن ناظر بر دو نکته اساسی است، اول آنکه کودکان آسیب پذیرترین قشر جامعه هستند و دوم اینکه کودکان سازندگان آینده کشور محسوب می شوند. کودکان و نوجوانان نزدیک به نیمی از جمعیت جهان را بخود اختصاص می دهند. طبق گزارش مرکز آمار ایران در سال ۱۳۷۰ از کل جمعیت ایران ۵۵۸۳۷۱۶۳ نفر (۴۴/۳ درصد) بچه های زیر ۱۴ سال هستند. در هر جامعه ای دانش آموزان درصد قابل ملاحظه ای از جمعیت را تشکیل می دهند که در سنین مدرسه و رشد هستند و بعلت خصوصیات جسمانی، روانی و اجتماعی که دارند بسیار آسیب پذیر می باشند. عوامل متعددی می تواند بر سلامت آنها تاثیر بگذارد. در واقع برای آنکه فرد بیمار شود وجود عامل بیماریزا تنها کافی نیست بلکه حضور یکسری عوامل و شرایط مستعد کننده دیگر نیز لازم است که یکی از آنها خانواده است. نقش خانواده در سلامت کودک بسیار حیاتی است زیرا قسمت عمده رشد کودک و تندرستی وی ساخته و پرداخته میزان آگاهی والدین از نحوه پیشگیری از بیماریها و درمان به موقع آنها می باشد. بنابراین سطح آگاهی مادران نسبت به انجام رفتارهای بهداشتی بسیار

پژوهشی در زمینه تاثیر آموزش بر رفتارهای بهداشتی مادران کودکان ۶ تا ۱۲ سال و نظریه اینکه ضررهای ناشی از مشکلات مربوط به بیماری نه تنها بر سلامت کودکان که آینده سازان جامعه هستند بلکه بر مادر بعنوان رکن اصلی تشکیل دهنده خانواده که بر کارایی و در انجام وظایفش بعنوان مادر و همسر اثر گذاشته و همچنین در جهت کاهش هزینه های درمانی، پژوهشگر به انجام چنین پژوهشی مبادرت ورزید و نتایج آن می تواند راهنمایی در برنامه ریزی و اجرای مراقبتهای پرستاری از کودکان و مادران آنها که با چنین مشکلی روبرو هستند در بخش خدمات باشد.

اهداف پژوهش:

- ۱- هدف کلی این پژوهش تعیین تاثیر آموزش بر رفتارهای بهداشتی مادران کودکان ۶ تا ۱۲ سال بستری در بیمارستان مادر و کودک سنندج در رابطه با پیشگیری از بیماری تیفوئید می باشد. دستیابی به هدف کلی پژوهش از طریق اهداف جزئی زیر ممکن خواهد شد:
- ۱- تعیین مشخصات فردی، اجتماعی در دو گروه مبتلا و غیرمبتلا به تیفوئید
- ۲- تعیین رفتارهای بهداشتی مادران کودکان ۶ تا ۱۲ سال بستری در بیمارستان مادر و کودک سنندج در دو گروه غیر مبتلا و مبتلا قبل از آموزش
- ۳- تعیین رفتارهای بهداشتی مادران کودکان ۶ تا ۱۲ سال بستری در بیمارستان مادر و کودک سنندج در دو گروه غیر مبتلا و مبتلا بعد از آموزش
- ۴- تعیین تفاوت بین رفتارهای بهداشتی مادران کودکان ۶ تا ۱۲ سال بستری در بیمارستان مادر و کودک سنندج در دو گروه غیر مبتلا و مبتلا قبل و بعد از آموزش
- ۵- تعیین رابطه بین مشخصه های فردی و اجتماعی و تاثیر آموزش بر رفتارهای بهداشتی مادران کودکان ۶ تا ۱۲ سال بستری در بیمارستان مادر و کودک سنندج در

دو گروه غیر مبتلا و مبتلا به تیفوئید
۶- تعیین تفاوت رفتارهای بهداشتی مادران کودکان ۶ تا ۱۲ سال با مشخصه های فردی، اجتماعی آنها بین دو گروه غیر مبتلا و مبتلا به تیفوئید

فرضیه پژوهش:

- ۱- آموزش بر رفتارهای بهداشتی مادران و کودکان ۶ تا ۱۲ سال در رابطه با پیشگیری از بیماری تیفوئید در گروه غیر مبتلا تاثیر دارد.
- ۲- آموزش بر رفتارهای بهداشتی مادران کودکان ۶ تا ۱۲ سال در رابطه با پیشگیری از بیماری تیفوئید در گروه مبتلا تاثیر دارد.
- ۳- تاثیر آموزش بر رفتارهای بهداشتی مادران در دو گروه غیرمبتلا و مبتلا تفاوتی ندارد.

روش پژوهش:

- الف - نوع پژوهش: این پژوهش یک مطالعه نیمه تجربی است.
- ب - جامعه پژوهش: جامعه این پژوهش را کلیه مادران کودکان ۶ تا ۱۲ سال بستری در بیمارستان مادر و کودک سنندج تشکیل داده است.
- ج - نمونه پژوهش و روش نمونه گیری: نمونه این پژوهش را دو گروه مادران کودکان ۶ تا ۱۲ سال غیرمبتلا و مبتلا به تیفوئید که در بیمارستان مادر و کودک سنندج بستری بودند تشکیل داده است که بصورت روش نمونه گیری تصادفی انتخاب شدند.
- د- محیط پژوهش: این پژوهش در بیمارستان مادر و کودک سنندج انجام گرفت.
- ه- روش گردآوری داده ها: ابزار گردآوری داده هادراین پژوهش پرسشنامه دو

نتیجه گیری نهایی:

نتایج حاصل از یافته‌های آماری این پژوهش نشان داد که فرضیه اول پژوهش و فرضیه دوم مورد قبول واقع شده و نشان می‌دهد که اجرای برنامه آموزشی توانسته میزان اطلاعات واحدهای مورد پژوهش را در این خصوص به میزان بالایی افزایش دهد. همچنین یافته‌های آماری این پژوهش در رابطه با فرضیه سوم مورد تأیید واقع شده و در هر دو گروه مادران، آموزش به یک نسبت تأثیر داشته و از این نظر تفاوتی وجود ندارد. استفاده از روشهای آماری جهت آزمون فرضیه‌ها نشان داد که آموزش تأثیر معنی داری در انجام رفتارهای بهداشتی هر دو گروه مادران شرکت کننده در پژوهش داشته است و در رابطه با رفتارهای بهداشتی قبل و بعد از آموزش واحدهای مورد پژوهش در مورد تک تک سوالات پرسشنامه یافته‌ها نشان می‌دهد که بعد از آموزش به تعداد افرادی که به سوالات پاسخ صحیح داده‌اند افزوده شده است. طبق محاسبات میانگین و انحراف معیار برحسب مشخصات فردی، اجتماعی و تأثیر آموزش آزمون T زوج در سطح ۹۵ درصد اطمینان روابط معنی داری را نشان داده است و بر همین اساس میانگین و انحراف معیار برحسب مشخصات فردی، اجتماعی و تأثیر آموزش در دو گروه غیر مبتلا و مبتلا آزمون T کلی در سطح ۹۵ درصد اطمینان یا $P < 0/05$ اختلاف معنی داری را نشان نداد یعنی آموزش بر دو گروه به یک نسبت موثر بوده و تفاوتی نداشته است.

کاربرد یافته‌ها در پرستاری:

یافته‌های این پژوهش نشان داد که آموزش بر رفتارهای بهداشتی مادران در ارتباط با کودک در پیشگیری از بیماری تیفوئید موثر می‌باشد. یافته‌های این پژوهش نشان داد که اکثریت واحدهای مورد پژوهش در دو گروه بیسواد بودند. از

قسمتی بود. قسمت اول حاوی ۱۱ سوال مربوط به مشخصات فردی، اجتماعی واحدها، قسمت دوم شامل ۴۲ سوال مربوط به رفتارهای بهداشتی پیشگیری از بیماری تیفوئید می‌باشد.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها:

جهت تعیین مشخصات فردی واحدهای مورد پژوهش داده‌های اسمی و کمی جمع‌آوری و در جداول فراوانی مطلق و نسبی قرار داده شده‌اند. جهت تعیین تأثیر آموزش بر رفتارهای بهداشتی مادران قبل و بعد از آموزش معیار سنجش تعداد پاسخهای صحیح در برگه پرسشنامه بوده است که قبل از اجرای برنامه آموزش رفتارهای مادران را در مورد پیشگیری از بیماری تیفوئید مورد سنجش قرار داده است و برای هر پاسخ صحیح یک نمره و برای هر پاسخ غلط صفر در نظر گرفته شده و در پایان مجموع نمرات جمع و امتیاز قبل از آموزش مشخص گردید. امتیاز بندی مرحله اول جمع‌آوری اطلاعات بوده و تفاوت امتیاز دو آزمون به منزله تأثیر آموزش بر رفتارهای بهداشتی مادران بود. آنگاه برای سنجش معنی دار بودن تفاوت امتیاز از آزمون مک نمار استفاده شد و در نهایت برای معنی دار بودن روابط بین مشخصات فردی واحدها و تفاوت میانگین از آزمون T زوج استفاده شد و برای تعیین تفاوت تأثیر آموزش بر رفتارهای بهداشتی مادران در دو گروه غیر مبتلا و مبتلا از آزمون T کلی استفاده گردید. بطور کلی مشخصات داده‌ها برای اهداف این پژوهش اسمی، رتبه‌ای و همچنین فاصله‌ای و نسبی می‌باشند که مقادیر بصورت گسسته و پیوسته هستند. در این پژوهش از آمار توصیفی و استنباطی جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد و نتایج بصورت جداول توزیع فراوانی به نمایش گذاشته شده است.

تلویزیون برنامه‌های آموزشی مناسبی ترتیب دهند و مطالب لازم و ضروری در مورد مسائل بهداشتی را به مادران ارائه دهند و این برنامه‌ها توسط پرستاران در سطوح مختلف اجرا شود.

یافته‌ها در این پژوهش نشان داد آموزش بر رفتارهای بهداشتی مادران در ارتباط با کودک در پیشگیری از بیماری تیفوئید موثر می‌باشد. بعبارتی مشخص گردید که رعایت نکات بهداشتی در پیشگیری از بروز بیماری موثر می‌باشد. این یافته‌ها در آموزش پرستاری می‌تواند مورد توجه مسئولین و کادر آموزشی پرستاری قرار گیرد تا در برنامه ریزی و تعلیم دانشجویان پرستاری، آموزش به بیماران را مورد تاکید و توجه بیشتر قرار دهند و نیز می‌تواند راهنمایی برای دست اندرکاران خدمات بهداشتی و رهنمودی برای کارکنان واحدهای بهداشتی درمانی جهت بالابردن سطح آگاهی مددجویان مراجعه کننده به این مرکز باشد، بدین ترتیب که: در مراکز بهداشتی کلاسهای آموزشی ترتیب داده شود، جزوه‌های آموزشی در اختیار مادران مراجعه کننده به مراکز درمانی گذاشته شود و در بخشهای عفونی بخصوص آموزشهای لازم به مادران همراه کودک بستری در زمینه رعایت نکات بهداشتی توسط پرستاران این بخش‌ها داده شود.

همچنین مدیران پرستاری نسبت به ارائه برنامه آموزش ضمن خدمت در زمینه آموزش به بیمار برای پرستاران بالینی اقدام نمایند چون پرستار فردی است که می‌تواند نقش مهمی در بالا بردن سطح آگاهی مادران در مورد رفتارهای بهداشتی داشته باشد. پرستار با کاربرد موازین صحیح می‌تواند رفتار بهداشتی صحیح را به مادران آموزش بدهد.

پرستاران بهداشت جامعه بدلیل داشتن علم دوگانه از طب درمان و پیشگیری می‌توانند نقش مهمی را در آموزش و برنامه ریزی بهداشتی داشته باشند و با استفاده

طرفی یافته‌ها نشان دادند که با افزایش سطح تحصیلات آموزش بر رفتارهای بهداشتی آنها بیشتر موثر است. بنابراین نیاز به ترتیب دادن آموزش بهداشت توسط پرستاران بهداشت جامعه در کلینیک‌ها و درمانگاههای دولتی و برای کلیه مادران خصوصاً آنهايي که بیسوادند یا از سطح تحصیلات پایین تری برخوردارند در این استان به چشم می‌خورد و برای رفع مشکل بیسوادی دست اندرکاران نهضت سوادآموزی و آموزش و پرورش جهت ریشه کن کردن بیسوادی و ترفیع سطح سواد مردم باید بیش از پیش کوشش نمایند.

همچنین با توجه به یافته‌های این پژوهش مشخص شد که اکثریت واحدهای مورد پژوهش در گروه غیر مبتلا ۳ الی ۴ و در گروه مبتلا ۵ الی ۶ فرزند داشتند و با افزایش تعداد فرزند تاثیر آموزش کاهش یافته است، پرستاران بهداشت جامعه و کارکنان بهداشتی به سبب نقش آموزشی خود می‌توانند مادران رادرمورد محدود کردن بعد خانواده و مضرات فرزندان بیشتر در خانواده و جامعه آگاه کنند.

یافته‌های این پژوهش نشان داد که اکثریت واحدهای مورد پژوهش خانه دار بودند. با تکیه بر این یافته‌ها پرستاران بهداشت جامعه و سایر کارکنان بهداشتی می‌توانند گروهی از مادران را که خانه دارند بیشتر از مادران شاغل مورد حمایت قرار دهند. یافته‌ها در مورد محل زندگی نشان داد آموزش بر مادرانی که محل زندگی آنها در شهر است بیشتر تاثیر داشته است. در این زمینه پرستاران بهداشت جامعه و کارکنان بهداشتی خانه‌های بهداشت (بهورزان) بایستی در امر گسترش آموزش رفتارهای بهداشتی در روستاهای این استان بکوشند و در ارتباط با منبع کسب اطلاعات یافته‌ها نشان داد که در دو گروه اکثریت واحدها فاقد رسانه‌های گروهی بود، لذا پیشنهاد می‌شود که مسئولین امر در مراکز بهداشتی با همکاری سازمان رادیو و

منابع :

1- Arnold, W.S.G. and etal. " Experience with v1 typhoid cansular polysac charide vaccine in the V.K ". *journal of infection*. 1992. 15.pp:63-66.

2- Bartholomen, kay. " An education challenge Fouson Behavior. " *journal of pediatric nursing* . Vol. 6. No. 4. August. 1991. pp:288-290.

3- GOH. K.T. etal. " Epidemiology and control of an out Break of typhoid in a

از یافته‌های این پژوهش می‌توانند به نقاط ضعف و قوت رفتارهای بهداشتی مادران پی برده و نهایت تلاش خود را در جهت بالا بردن دانش عمومی بخصوص رفتارهای بهداشتی مادران مبذول دارند.

psychiatric institution". *Epidemiology and infection*. 1992. 108.pp:227-229.

4- jones, Kate. V. " urinary tract infection in child hood ". *The practioner* . Feb. 1997. Vol. 235.

effect of education on health behaviors of mothers of children under 6-12 years old about prevention of typhoid, Sanandaj, Iran.

Authors: Moridi G, Dabaghi F, Mashayekhi F, Mahmoodi M.

Abstract: This is a quasi-experimental study. Purpose was to investigate effect of education on health behaviors of mothers of children under 6-12 years old, about prevention of typhoid. A sample of 60 mothers selected and then divided to two groups. One group had typhoid and the other didn't have typhoid. Data were collected by a questionnaire with two parts. The first part included demographic and social characteristics of participants, and the second part included some questions about health behaviors related to typhoid. Using McNemar statistical test, results showed that education increased mothers' information with 95 percent confidential interval. Relationship between effect of education and variables such as age, marital status, literacy, number of children and so on were determined by squared T test. Differences between effects of education in two groups were determined by T test.

Key words: typhoid, education, health behaviors, prevention.